

ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A43014311
A43-0068-13/16

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā

2013.gada 13.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētājs K.Berķis,
tiesneses S.Gintere un A.Šteinberga,

piedaloties pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „*Nosaukums*”
pārstāvim *G.R.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes
Konkurences padomes pārstāvjiem *M.B.* un *V.L.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz
sabiedrības ar ierobežotu atbildību „*Nosaukums*” pieteikumu par Konkurences
padomes 2011.gada 9.septembra lēmuma Nr.E02-59 atcelšanu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] Konkurences padome ar 2011.gada 9.septembra lēmumu Nr.E02-59
(turpmāk – Lēmums) konstatēja Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas
2.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „*Nosaukums*” darbībās un uzlika
SIA „*Nosaukums*” naudas sodu Ls 3000 apmērā. Ar minēto lēmumu ir izbeigta
arī lietas izpēte daļā par Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 4.punkta
pārkāpumu SIA „*Nosaukums*” darbībās.

[2] 2011.gada 10.oktobrī Administratīvajā apgabaltiesā saņemts SIA
„*Nosaukums*” (turpmāk – pieteicēja) pieteikums par Lēmuma atcelšanu daļā par
Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 2.punktā noteiktā aizlieguma
pārkāpuma konstatēšanu pieteicējas darbībās un naudas soda uzlikšanu.
Pieteikums pamatots šādi.

[2.1] Konkurences padome ir nepamatoti vērtējusi SIA „*Nosaukums 2*”
sūdzību, jo SIA „*Nosaukums 2*” un pieteicēja bija viens tirgus dalībnieks
Konkurences likuma normu izpratnē.

[2.2] Konkurences padome ir nepamatoti secinājusi, ka SIA „Nosaukums 2” apkures katla darbību ir apturējusi pieteicēja un bez objektīva pamata, jo pieteicēja sākotnēji 2010.gada 14.oktobrī bija nosūtījusi vēstuli par katla darbības apturēšanas nepieciešamību tehniskās pārbaudes veikšanai un tikai vēlāk, pamatojoties uz minēto vēstuli, ir ticis dots rīkojums par apkures katla darbības apturēšanu. Turklāt katla apturēšana bija nepieciešama katla tehniskā stāvokļa pārbaudei.

[2.3] SIA „Nosaukums 2” apkures katla apturēšana nesamazināja iepriekš ar pieteicēju noslēgtajā līgumā paredzēto siltumenerģijas iepirkuma kopējo apjomu.

[2.4] Konkurences padome Lēmumā nav norādījusi, vai un kā pieteicējas darbības ir kaitējušas patērētājiem.

[3] Konkurences padome rakstveida paskaidrojumos, norādījusi, ka pieteicējas pieteikums nav pamatots, ņemot vērā turpmāk norādītos apsvērumus.

[3.1] Pieteicēja un SIA „Nosaukums 2” nebija viens tirgus dalībnieks Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē, jo Jūrmalas domei pārkāpuma izmeklēšanas un konstatēšanas laikā nebija iespējas realizēt izšķirošo ietekmi SIA „Nosaukums 2”.

[3.2] Lietā nav strīda, ka katla darbību fiziski apturēja SIA „Nosaukums 2”, taču Lēmumā Konkurences padome ir paudusi viedokli par katla apturēšanas faktu, pamatojumu šādai prasībai un laiku (pilnībā panākot SIA „Nosaukums 2” saimnieciskās darbības apturēšanu uz divām dienām, apkures sezonas laikā). Vērtējot konkrēto epizodi, jāņem vērā, ka abi uzņēmumi nav vērtējami kā līdztiesīgas, vienādi spēcīgas puses, jo viena no pusēm atrodas dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū un otras darbība ir tiešā mērā saistīta, atkarīga un pakārtota pirmās darbībai.

[3.3] Nepamatota SIA „Nosaukums 2” apkures katla darbības apturēšana veicināja SIA „Nosaukums 2” apgrozījuma samazināšanos, atgriezeniski negatīvi sekmēja arī SIA „Nosaukums 2” piemērojamo iepirkšanas tarifu, un Lēmumā šī darbība tika kvalificēta kā dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana.

[3.4] Konkurences padomes ieskatā, nav izšķiroša nozīme apstāklim, ka SIA „Nosaukums 2” nav nekavējoties un skaidri iebildusi pieteicējas rīkojumam par katla darbības apturēšanu. Konkurences padome uzskata, ka katla apturēšana nav bijusi objektīvi nepieciešama atbilstoši pušu starpā esošajām siltumenerģijas piegādes attiecībām un ir uzskatāma par SIA „Nosaukums 2” saimnieciskās darbības traucēšanu.

[4] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis pieteikumu uzturēja un lūdza to apmierināt. Atbildētāja pārstāvis pieteikumu neatzina un lūdza to noraidīt kā nepamatotu.

Motīvu daļa

[5] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[6] Ar pārsūdzēto Lēmumu pieteicējas darbībās ir konstatēts Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 2.punkta pārkāpums.

Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 2.punkts noteic, ka jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkāda veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties arī kā preču ražošanas vai realizācijas apjomu, tirgu vai tehniskās attīstības ierobežošana bez objektīvi attaisnojoša iemesla par sliktu patērētājam.

Konkrētajā gadījumā Konkurences padome ir secinājusi, ka pieteicējas pārkāpums izpaužas kā cita tirgus dalībnieka siltumenerģijas ražošanas apjoma ierobežošana bez objektīvi attaisnojoša iemesla par sliktu patērētājam. Proti, Lēmumā konstatēts, ka SIA „Nosaukums 2” šķeldas apkures katla apturēšana bez iepriekšējas saskaņošanas un vienošanās panākšanas par abpusēji pieņemamiem nosacījumiem, pilnībā apturot SIA „Nosaukums 2” saimniecisko darbību uz divām dienām, apkures sezonas laikā, nav bijusi objektīvi pamatota, tādējādi vērtējama kā SIA „Nosaukums” dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana.

[7] Siltumenerģijas ražošanas, piegādes un realizācijas vispārējo kārtību regulē Enerģētikas likums.

Enerģētikas likuma 47.pants nosaka, ka centralizēto siltumapgādi var veikt viens vertikāli integrēts energoapgādes komersants. Sistēmās, kurās ir vairāki siltumapgādes ražotāji, no kuriem vismaz viens ir neatkarīgais ražotājs, izveido centralizētās siltumapgādes sistēmas operatoru.

Atbilstoši Enerģētikas likumā ietvertajām normām SIA „Nosaukums” ir vienīgais centralizētās siltumapgādes operators Jūrmalas pilsētā, kuram atbilstoši izsniegtajām licencēm ir tiesības pārvadīt un sadalīt siltumenerģiju, kas objektīvi nodrošina SIA „Nosaukums” tirgus varu konkrētajā tirgū. Savukārt SIA „Nosaukums 2” ir neatkarīgais siltumenerģijas ražotājs, kas piegādā siltumenerģiju /objekts/.

Lietā nav strīda par iepriekš minētajiem apstākļiem un to, ka SIA „Nosaukums” siltumenerģijas iepirkuma tirgū /objekts/ atrodas dominējošā stāvoklī.

[8] No lietas materiāliem konstatējams, ka starp SIA „Nosaukums 2” un SIA „Nosaukums” 2008.gada 17.decembrī ir noslēgts līgums Nr.7 „Par siltumenerģijas piegādi” (turpmāk – Līgums). Saskaņā ar Līguma 1.1. un 1.2. punktu SIA „Nosaukums 2” apņemas saražot siltumenerģiju un piegādāt to SIA „Nosaukums” kā operatoram tālākpārdošanai dzīvojamo māju īpašniekiem, apsaimniekotājiem u.c. klientiem (*lietas 1.pielikuma 7-9.lapa*).

Saskaņā ar Līguma 2010.gada 8.janvāra pielikuma Nr.5 (turpmāk – Vienošanās) nosacījumiem SIA „Nosaukums 2” 2010.gadā piegādā SIA „Nosaukums” siltumenerģiju 30000 MWh (megavatstundas).

Starp SIA „Nosaukums 2” un SIA „Nosaukums” 2008.gada 5.martā ir noslēgts arī nekustamā īpašuma nomas līgums Nr.03/08, kas paredz administratīvās ēkas un katlumājas iznomāšanu SIA „Nosaukums 2” (*lietas 1.pielikuma 15.-17.lapa*).

SIA „Nosaukums 2” siltumenerģijas ražošanā izmanto katlu KVGGM-10, kas ir pielāgots siltumenerģijas ražošanai, izmantojot koka šķeldas kurināmo. SIA „Nosaukums 2” rīcībā esošais apkures katls un ar to saistītā sistēma ir savienoti ar SIA „Nosaukums” siltumapgādes tīklu.

[9] Attiecībā uz SIA „Nosaukums 2” apkures katla apturēšanas apstākļiem apgabaltiesa no lietas materiāliem konstatē, ka 2010.gada 14.oktobrī SIA „Nosaukums” ir nosūtījusi SIA „Nosaukums 2” vēstuli Nr.01-5.1/281, kurā norādījusi, ka ir nepieciešams nekavējoties veikt katla agregāta KVGGM-10 Nr.6 tehnisko pārbaudi, un lūgusi apturēt katla darbību 2010.gada 20.oktobrī laikā no plkst.8.00 līdz plkst.10.00, lai nodrošinātu katla atdzišanu pirms tā pārbaudes.

Katla apturēšanai izdots SIA „Nosaukums” rīkojums (ieraksts žurnālā) 2010.gada 20.oktobrī plkst.8.30 apturēt katlu Nr.6 tehniskās pārbaudes veikšanai. Katls faktiski ticis apturēts 2010.gada 20.oktobrī plkst.8.40 (ieraksts žurnālā) (*lietas 1.pielikuma 27.-28.lapa*). Katla pārbaude pēc tā atdzišanas veikta 2010.gada 22.oktobrī.

[10] Sniedzot skaidrojumu Konkurences padomei par pamatojumu un nepieciešamību SIA „Nosaukums 2” apkures katla pārbaudei, pieteicēja ir norādījusi, ka SIA „Nosaukums 2” pārvaldīšanā nodotajam pieteicējas apkures katlam KVGGM-10 (Nr.6) tika veikta tehniskā pārbaude sakarā ar katla novērtēšanu, kas nepieciešama pierādījumu vākšanai pieteicējas tiesvedības vajadzībām (*lietas 1.pielikuma 98.lapa*).

2011.gada 26.janvāra vēstulē pieteicēja ir papildus ir paskaidrojusi, ka SIA „Nosaukums 2” apkures katla darbība tikusi apturēta, lai veiktu katla tehniskā stāvokļa novērtējumu ar tehniskiem līdzekļiem, par ko saņemts AS „Nosaukums 3” vērtējums. Vērtējums iesniegts Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam pieteicējas iepriekšējās valdes darbības izvērtēšanai, noslēdzot 2010.gada 30.augusta līgumu Nr.10/10 ar „Nosaukums 2” par minētā apkures katla Nr.6 pārdošanu.

[11] Izvērtējot pieteicējas norādītos apstākļus, kas bijuši par pamatu SIA „Nosaukums 2” apkures katla darbības apturēšanai, apgabaltiesa secina, ka apkures katla darbības apturēšana nav bijusi saistīta ar objektīvu nepieciešamību, piemēram, nepieciešamību pārliecināties par iekārtas tehnisko atbilstību ekspluatācijas drošības prasībām.

Administratīvā apgabaltiesa piekrīt Konkurences padomes secinājumiem, ka pieteicējas rīcība, dodot rīkojumu apturēt SIA „Nosaukums 2” apkures katla darbību, lai veiktu tā novērtēšanu un iegūtu pierādījumus pieteicējas tiesvedības vajadzībām, nav bijusi objektīvi pamatota.

[12] Enerģētikas likuma 49.pantā noteikts, ka viena siltumenerģijas apgādes sistēmas operatora licences darbības zonā var darboties vairāki siltumenerģijas ražotāji, un šiem ražotājiem ir tiesības piedāvāt sistēmas operatoram iepirkt to saražoto siltumenerģiju par vienošanās cenu (panta pirmā daļa).

Sistēmas operators, slēdzot līgumus par siltumenerģijas iepirkšanu no ražotājiem vai arī atsakoties tos slēgt, vadās pēc šādiem ekonomiskā pakāpeniskuma principa kritērijiem: 1) piedāvātās siltumenerģijas cena un samaksas nosacījumi; 2) siltumenerģijas pārvades izmaksas; 3) siltumenerģijas ražošanas režīma atbilstība patēriņa režīmam; 4) piedāvātās siltumenerģijas atbilstība sistēmas operatora noteiktajiem tehniskajiem parametriem (panta otrā daļa)

No iepriekš minētajām Enerģētikas likuma normām secināms, ka pieteicējas kā siltumapgādes sistēmas operatora un SIA „Nosaukums 2” kā siltumenerģijas ražotāja savstarpējās attiecības attiecībā uz siltumenerģijas iepirkumu un tā apjomu ir balstāmas uz ekonomiskā izdevīguma principu. Proti, pieteicēja varēja atteikties iepirkt SIA „Nosaukums 2” saražoto siltumenerģiju vai samazināt tās piegādes apjomu, ja SIA „Nosaukums 2” piegādātās siltumenerģijas cena nenodrošināja ekonomisko izdevīgumu, ņemot vērā visus ietekmējošos faktorus, tostarp, konkrētajiem apstākļiem nepieciešamo siltumenerģijas ražošanas jaudu.

Konkurences padome lietā ir konstatējusi, ka laikā no 2010.gada 20. līdz 22.oktobrim SIA „Nosaukums 2” spēja nodrošināt visu nepieciešamo siltumenerģijas ražošanas jaudu. Līdz ar to, neesot ražošanas pārrāvumam, tā spētu saražot siltumenerģiju ar mazākām izmaksām, proti, ekonomiski izdevīgāk, nekā iztrūkstošo siltumenerģijas daudzumu saražojot pieteicējai, kā tas notika konkrētajā gadījumā.

Apgabaltiesa, pārbaudot Konkurences padomes izdarīto pierādījumu un lietā iegūto datu analīzi, atzīst, ka Konkurences padomes Lēmumā izdarītie secinājumi attiecībā uz pieteicējas un SIA „Nosaukums 2” ražošanas jaudām, to efektivitāti un ražošanas izmaksām ir balstīti uz rūpīgu un detalizētu pieteicējas un SIA „Nosaukums 2” iesniegto pierādījumu izvērtējumu, iegūto datu analīzi un abu sabiedrību darbības ekonomisko izvērtējumu. Pieteicēja nav iesniegusi lietā citus pierādījumus, kas ļautu apšaubīt Konkurences padomes izdarīto secinājumu pamatotību.

[13] Ievērojot iepriekš minēto, apgabaltiesa atzīst, ka Konkurences padome Lēmumā ir pamatoti konstatējusi, ka pieteicēja, atrodoties dominējošā stāvoklī un bez objektīva pamatojuma ierobežojot atkarīgā tirgus dalībnieka

saražotās siltumenerģijas apjomu, ir pieļāvusi Konkurences likuma 13.panta pirmās daļas 2.punkta pārkāpumu.

[14] Nav pamatots pieteicējas arguments, ka pieteicēja un SIA „Nosaukums 2” ir viens tirgus dalībnieks.

Kā to pamatoti ir konstatējusi Konkurences padome (Lēmuma 1.punkts), pārkāpuma izdarīšanas laikā pieteicēja nevarēja izmantot balsstiesības SIA „Nosaukums 2”, tādēļ tai nebija izšķirošas ietekmes šajā tirgus dalībniekā un pieteicēja un SIA „Nosaukums 2” nebija uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku. Minētie Konkurences padomes secinājumi ir pārbaudīti un atzīti par pareiziem arī administratīvā lietas Nr.43009111 ietvaros (*sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2012.gada 10.oktobra lēmumu lietā Nr.SKA - 906/2012*).

[15] Attiecībā uz pieteicējas pieteikumā ietverto argumentu, ka SIA „Nosaukums 2” pati apturēja apkures katla darbību, neizsakot iebildumus, apgabaltiesa norāda, ka šādas darbības SIA „Nosaukums 2” veica, pakļaujoties pieteicējas norādījumiem, kas ietverti 2010.gada 14.oktobra vēstulē Nr.01-5.1/281, un rīkojumam, kas ierakstīts apkures katla žurnālā (sprieduma [9] punkts).

Administratīvā apgabaltiesa norāda, ka dominējošā stāvokļa esošam tirgus dalībniekam parasti ir būtiska tirgus vara un tas var darboties kaut kādā mērā neatkarīgi no konkurentiem un klientiem un ar savu darbību ietekmēt citus tirgus dalībniekus. Šādas ietekmes pastāvēšana ierobežo darījuma varu starp pusēm, kur dominējošā tirgus dalībnieka klientiem ir jāpieņem izvirzītie nosacījumi. Tirgus dalībnieku iebildumi ir neefektīvi, ja otra puse ir neizbēgams darījuma partneris, un tā ietekmēšana ar iebildumiem vai sankcijām ir gandrīz vai neiespējama un var kaitēt pašam tirgus dalībniekam.

[16] Nepamatots ir arī pieteicējas viedoklis, ka tās rīcība nav negatīvi ietekmējusi SIA „Nosaukums 2” saimniecisko darbību un nav radījusi kaitējumu patērētāju interesēm.

Kā to paredz Enerģētikas likuma 49.pants, SIA „Nosaukums 2” realizējamās siltumenerģijas apjomam būtu jābūt atkarīgam vien no ekonomiskā izdevīguma salīdzinājumā ar pieteicēja ražošanas izmaksām. Konkurences padome, izvērtējot siltumenerģijas ražošanas ekonomisko izdevīgumu pie dažādām jaudām, ar kurām ir paredzēts darboties katram no pieteicējas un SIA „Nosaukums 2” apkures katliem atkarībā no pieprasījuma, kas svārstās līdz ar āra temperatūras izmaiņām, ir argumentēti secinājusi, ka SIA „Nosaukums 2” apkures katla apturēšana 2010.gada 20.-22.oktobrī nav bijusi ekonomiski izdevīga, jo šajā periodā pieprasīto siltumenerģijas ražošanas jaudu pilnā apmērā un izmaksu ziņā efektīvāk varēja nodrošināt SIA „Nosaukums 2”.

Līdz ar to pieteicējas rīcības rezultātā, pastāvot SIA „Nosaukums 2” ražošanas pārrāvumam, SIA „Nosaukums 2” bija liegta iespēja piegādāt siltumenerģiju apjomā, kas būtu ekonomiski izdevīgi un atbilstoši Enerģētikas

likuma 49.pantam. Tādā veidā ražotājam tika radīti zaudējumi atrautās peļņas apmērā par dīkstāves periodu. Turklāt, nepastāvot siltumenerģijas ražošanas pārrāvumam, SIA „Nosaukums 2” būtu saražojusi lielāku apjomu siltumenerģijas par mazākām izmaksām. Šādi ietaupījumi varētu būt par pamatu zemāka siltumenerģijas tarifa noteikšanai patērētājiem un veicinātu šķeldas, kā izmaksu ziņā lētāka kurināmā, izmantošanu arī turpmāk.

[17] Konkurences likuma 14.panta pirmā daļa noteic, ka Konkurences padome, konstatējot tirgus dalībnieku darbībās šā likuma 13.panta pārkāpumu, pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma uzlikšanu un naudas soda piemērošanu.

Atbilstoši Konkurences likuma 14.panta otrās daļas pirmajam punktam par Konkurences likuma 13.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu Konkurences padome ir tiesīga piemērot tirgus dalībniekiem naudas sodu — līdz 5 procentiem no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma, bet ne mazāk kā 250 latu.

Izvērtējot pieteicējai piemērotā naudas soda samērību un tiesiskumu, apgabaltiesa atzīst, ka Konkurences padome pieteicējai ir noteikusi naudas sodu atbilstoši Konkurences likuma 14.panta otrajā daļā ietvertajiem naudas soda piemērošanas kritērijiem.

Soda naudas apmērs ir noteikts, izvērtējot pieteicējas pārkāpumu atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumiem Nr.796 „Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem”, kā arī izdarot nepieciešamos lietderības apsvērumus attiecībā uz soda nepieciešamību un tā apmēru.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka, ņemot vērā lietā konstatētos apstākļus, Konkurences padomes konkrētajā gadījumā piemērotais naudas sods Ls 3000 apmērā ir samērīgs un atbilstošs pieteicējas pieļautajam Konkurences likuma pārkāpumam.

[18] Ņemot vērā iepriekš konstatēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Konkurences padomes 2011.gada 13.janvāra lēmums Nr.E02-4 tā pārsūdzētajā daļā ir tiesisks un pamatots un nav konstatējams pamats tā atcelšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Nosaukums” pieteikumu par Konkurences padomes 2011.gada 9.septembra lēmuma Nr.E02-59 atcelšanu daļā.

